et abſolue me a peccatis· tūc il
le vt potuit eam ↄpeſcuit· ⁊ vſ
q3 poſt finitum ſermonē expe
ctare precepit· Quid plura· Ite
rum paululū cū clamore ſurrex
it· et peciit mox audiri· ſed cum
iam finiendum ſmonem ꝑmit
teret predicator· ⁊ illa parum q̄
eſceret· ſurgit iā tercio clamat
horrifice· cadit in faciem ⁊ expi
rat· Turbatus ergo non modi
ce cum populo predicator orat
omnes preſentes cum lacrimis
orare dominū vt aliqui q̄d ſit fa
ctum de anima peccatricis oſtē
dere digneretur· Interī per tres
dies clauſus ī cellula p̄dicator
nil dormiuit neq3 guſtauit· ſed
ↄtinuus ī oracōe ꝑmanſit· Ter
cia ergo nocte anima defuncte
lucidior ſup ſolē apparuit preſto
lanti· Aſſū inq̄t aīa ꝑ qua oras
ab ōni pena ſoluta ſū· nichil re
ſtat n̄ ad ſuperos ſtatī auolare·
Tunc illo nimirum īterius he
ſitāte reſpōdit aīa· Hoc ſignū
tibi ꝙ nō deciperis· Quidā ma
giſter iohēs ī partib9 braban
cie in mōſterio marie de oigni
es leodieñ· dyoceſ iſta nūc ho
ra abiit· ⁊ ſicut ī vita ſemp ſup
afflictos ⁊ pauperes pius fuit·
ita ⁊ nūc cū poſt mortē añ locū
purgatorii· in q̄ cū inumerabili
multitudine detinebar· ei9 felix
anima ab āgel deferret̄ ⁊ ibidē
multos recognoſceret quorū au
ctor ſalutis extiterat· pietate cō
motus pro eis ſuppliciter domi
num exorauit vt a pena purga
torii ſoluerent̄· Nec mora· ex
auditus a domino et non tm̄ ꝑ
illis ꝑ q̄bus orauerat· verūetiā·
cum aliis multis et ego pariter
liberata ad celos ī maxia gloria
ſit ſuſcept9· Hec dicens aīma
ab ocul̄ mirantis euanuit· Ipſe
vero in tñſmarinis ſtatim dire
cto cum litteris nūcio· ſicut ani
ma pro ſigno dederāt diem horā
q3 beati viri migrantis inueīt·
Vide ergo lcor q̄nta gloria dig
ni ſūt qui ī ſalutem xp̄imorum
fideles exiſtūt·

¶ De v̄tute oracionis· Capi
tulum· xxxi·

Octe ī expedicōe de ꝑhē
ſe excubāt ſupīe vt alas
a rore ꝓtegāt· Nox in
ſacra pagina ꝑ ignorātia poni
tur· Si ergo ī ignorātie via per
quā ad xp̄m ꝑgas īcidens excu
ba ī orōe ſupin9· erigas oculos
⁊ man9 ad celum donec eluceſ
cat ſplendor in tenebris et viā
dirigas abopratū· Idem facias
ſi noctem vel tenebras īcideris
peccatoꝝ· ſ3 ſi oculos cum publi
cano leuare nō audis inuita ſan
ctos· āgelos interpella vt deum

tabi mitigent ꝓuocatum vt ſm
ꝓphetam dominus exaudiat ce
los. celi terrā ⁊ terra te. Sicqꝫ
etiaꝫ īterſcalariter prouehant s
ad graciam ⁊ ſpe certiori q̄ꝫ pri
us hylaritatem pc̄ti vult⁹ atti
gas. Unde beatiſſim⁹ auguſtin⁹
in libro de vera religiōe hoc fieri
cōfidenter aſſerit dicens. Quiſ
q̄s angelorū eum diligit cert⁹
ſum etiā q̄ꝫ me diligat. Quiſq̄s
ī illo manet ⁊ poteſt hūanos ꝑ
ces ſētīē ī illo me exaudit. Quiſ
q̄s ipſū habet bonū ſuū ī ipo me
adiuuat. nec ei⁹ participacōnē
m̄ poterit īuidere. Et nōndū
valde q̄ꝫ auctor tāgit ī littera.
Apis ideo exacibat ī nocte ſupi
na vt alas a rore ꝓtegat. In ro
re hic rigorē tribulacōis. in al
vero virtutes gratuitas ⁊ natuā
les accipim⁹. Unde ſpōſus ī can
ticis q̄rulat̄. Caput inq̄t meū
plenū ē rore et cīncīni mei gut
tis noctiū. hoc eſt vt dicit glo
ſa. Minoribꝫ ⁊ grauioribꝫ tribu
lacōnibꝫ criſt⁹ caput eccleſie tu
mulat̄. Supina ergo ideſt ſup
plex peccatrix aīa ī oracōe ꝓcū
bat. ne cū ḡtuitis v̄tutib⁹ natu
ralibꝫ ſpolieẗ. vt duꝫ ḡtuitas q̄
deū offēdēs pdidit adiuuari nō
valeat. natuāliū ad miracula pctā
tis erigētibꝫ pbat. Et idē ferē ī
hoīe factū ē q̄ deſcēdēs a ihe
ruſalē ī iherichō incidit ī latro
nes q̄ etiam ſpoliauerunt eum
ḡtuitis. ⁊ plagis īpoitis abiērūt
ſemiuiuo relicto. Ablatis eni ḡ
tuitis a peccatore ⁊ ſi natuālia
penit⁹ nō tollant̄. debilitāt̄r.
et nō ſicut ante homini adiuta
ſuccedunt. Vidi hominē ſine
compacōne ferre ſui temporis hu
milē. feruidū caritate. egenis
beneficū. ſobriū. ſupra modum
erga afflictos piū. ī corporis ca
ſtigacōe precipue aſſiduuꝫ. ⁊ ab
omnibꝫ cōtagionū ſpurcicijs alie
nū. hec in ḡtuitis. In natuālibꝫ
vero ita erat bene et decenter or
natus vt nichil in eo īperfectū
reliq̄ſſe omipotēs bonitas puta
retur. Pro celibatu ergo ⁊ ſan
ctimonia ab omnibꝫ honoāt⁹ q̄i
ſanctus iā ī terra īter homines
habebat̄. ita vt de eo maxia q̄
dam quēdam dicenteꝫ audirē.
Quādocumqꝫ iſtū me videre con
tingit. me hominē nō puto vide
re ſꝫ āgelū. Hunc poſtea ḡdatī
a rigore iuſticie vidim⁹ recedē
tem et tantā erga deū in ḡtitu
dinem incurriſſe vt miſſarū ſo
lemnia audire ꝯtemnereꝫ. et nul
lum in eo virtutis veſtigium re
manereꝫ. ſed omni labe pollut⁹
nullam prorſus luxuriam nullū
facinus abhorreret et hoc quia
alas v̄tutis gratuite vel natuāľ

oꝛōibꝰ inſiſtēdo vel lacrimis nō ꝑ
terit· Qualiter aūt oracōibꝫ ꝓ
tegamur beatꝰ augꝰ· ī libꝛo de
mꝛ̄ibus euidēter oſtēdit dicēs·
Fidenter itaqꝫ fratres noſtras
preces ad deū dirigamus· Pro
nobis enim angeli deoꝛſum cele
ſtia deſcendunt vt protegant·
rurſuſqꝫ ad celeſtia aſcendunt
vt pro nobis dominū petāt· vt
hinc deſideria noſtra ad ipſum·
et inde ad nos diuina beneficia
reportent ad premiū· Factꝰ eſt
aer ipſe angeloꝝ greſſibꝫ perui
us· niteſcit cotidie per cōmeatū
ſanctoꝝ· Nil enī manſit in elemē
tis vacuū qđ nō criſti morte fu
erit ꝯſecratū· Eius manus ī cru
ce leuate ſunt vt fideles ſui poſ
ſint īpetrare qđ petūt· Feruen
ter ergo cum fide petas ⁊ accipi
es· Sine feruore ā fide oracio tua
debita virtute ꝑuat· Verūtamē
ꝯſiderandū eſt ꝙ in oracōne vo
cali duo ſūt· labor et ītencio· Si
cū ītencōne oras loq̄ris cum deo
et exaudiris a deo· Si vero ſine
intencōne oras oracio q̄deꝫ pro
prie dici nō poteſt ſꝫ tn̄ labor tu
us premiabit̄ ⁊ non fruſtrabit̄
fructu ſuo· Multū tn̄ ī fructu ⁊
premio differūt oracōis virtus
et labor· Cū oracōibꝫ deo iunga
mur ⁊ in laboribꝫ partē q̄lemāi
qꝫ penaꝝ ab q̄s ꝓ pctīs obliga
mur exſoluere deponamꝰ· Fra
trem ī oꝛdīe predicatoꝝ vidimꝰ
de q̄ueritate teſtatiſſima ferreba
tur ꝙ dū in via ꝑgerꝫ et orarꝫ
ſepiſſime a ſocijs viſus ē q̄ eū
a tergo ſequebant̄ ad altitudi
nem vnius cubiti a terra ſuſpē
di et ꝑ aera ferri· ¶ Hoc idē de
moiali quā añ q̄dꝛagita ānos
vidimꝰ in foreſto bꝛabācie mō
ſterio q̄ multis ānis ī die pēthe
coſtes hoꝛa tercia dū ī choꝛo· ve
ni creatoꝛ ſpiritꝰ cātabatur ad
vnū cubitū eleuabat̄ a terra et
vſqꝫ ī finē ymni ſuſpēſa mane
bat· Me quōdā ī adoleſcentia
cōſtituto ⁊ q̄rulāte ꝙ alijs debi
tꝰ oracōibꝫ vacare nō poſſem q̄
dā ſancte vite rn̄dit· Ad minꝰ
inq̄t ſemper ſemel ī die l' nocte
captes hoꝛā vel ſpacium qua de
um liberā mente deuotius oꝛes ⁊
talis quideꝫ oꝛacio robur virtu
tis preſtat et iacula ſubmouet
inimici· Supina ergo ideſt ſup
plex fidelis apis anima in oꝛa
cione ꝓambas ā vt ꝓprios re
atus ā alienos emūdes· vel pro
prij ſtatꝰ pericula vel aliena de
moueas vl' celeſtibus deſiderijs
inherendo huius miſere carnis
incolatum euadas·

De vera libertate que in criſti ſeruitute cōprobat̄· Ca· xxxij·

Licet poīte ſint ſub lege
tñ libere ſūt. Dñs ī euā
gelio dicit. Qui facit
peccatū ſeruus ē pcti. Sup quo
beatus aug⁹. A q̊ q̄s deuict⁹ eſt
hui⁹ ſeruus addict⁹ ē. Vñ q̄ꝺdiu
in antiq̄s tpib; poſt diluuiū in
nocēcia ī hoīb; pduauit. nemo
inter hoīes dñat⁹ fuiſſe deſcri
bit̄. Cū aūt abūdauit iniq̄tas
et pax refriguit caritatis. nem
roth robuſt⁹ venator. hoc ē rap
tor. hoīes cepit deprimē et ſub
iectis p pōpam principari. Exin
de reges facti ſūt ꝛ totum iīquis
legib⁹ ſubiecerūt. Vñ beatus au
g⁹. ī libro de ciuitate dei. Et q̄d
magna regna ñ magna latroci
nia. ¶ In die q̄dā q̄dā pirata
capt⁹ a nautis magno alexādro
oblat⁹ eſt. quē cū īterrogaret ſi
mare vellet habere infeſtū vt p
q̄d peccauerat per hoc ꝛ torq̄re
tur. liberā ɔtumelia īuect⁹ ī alex
andrū rñdit. Et tu inq̄t ſi totū
mūdum velles habere īfeſtū. ſta
pīnas quia exerceo parua naui
cula latro vocor. tu aūt q̄a mag
no nauigio. iperator. Cuius rñ
ſionis et inuecte veritatis auda
ciam intantum ꝛ miratus et cō
plexus ē alexander vt piratam
redderet liberū. Itaq; lex liber
tatis ē caritas quā ſi ferre volue
ris etiā ſub xp̄o pñcipe lib eris.

Vñ dñs ī euāgelio. Si vos fili⁹
liberauerit vē liberi eritis. Ex
ſi recuſaueris et ſubdi etiā regū
pñceps ſbiacet te dyabolice ſer
uituti. ¶ Et q̄dē noſtro tempo
re ī germanie ptib; ſicut michi
frater ordinis predicatorū nar
rauit et vidit. virgo quedā ſan
ctiſſima fuit q̄ nullis artari clau
ſtris vel ſeris potuit nullis proce
ſus vincul̄ ɔpedita teneri quin
mox vt ſpiritu mouebatur ſicut
ſagitta que quāto in arcu forci
us ſtringit̄ tanto robuſtius ia
culatur. ita ſolutis clauſtris vin
culiſq; diruptis inſtar auis cēli
per aera ferebatur. Vñ dicitur.
Vbi ſpirit⁹ domini ibi libertas.
Sed illud notum omnibus ſolē
ne miraculū dicebatur. q̄ ſacra
virgo videntibus multis fre
quenter exibat in campum ꝛ a
ues indomitas cuiuſcumq; gene
ris clamoribus conuocabat. et
in medio earum quaſi gallina
inter pullos ſingulas manu de
mulcēs ꝛ ocul̄ reſidebat. Quib
mir. In illa innocentia perſti
tit. a qua adā lapſus principa
tum animalium perdidit. que
ei deus per obedientiam in pri
ma creacōe ſubegit. ¶ De liber
te dicit phus. Non poteſt ḡtas
ɔſtare libertas. hanc ſi magno
eſtimas oīa pua eſtimāda ſūt.

Multa non q̄a difficilia ſūt nō
audemus. ſꝫ quia non audem⁹
difficilia ſūt. Libertas michil ali
ud eſt q̄ꝫ animus quodāmodo ſe
ipſū habens. O q̄ꝫ magnis ho
mines tenent̄ erroribꝰ qui cau
ſa domīnādi mala cupiūt per
mecare. ignari q̄ꝫ ſit ingens par
qꝫ ceſ regnū. Impare ſibi maxi
mū eſt imperium. ſiebꝫ habitis
hylariter vti pars ē libertatis.
Beneficium accipe ē libertatē
perdere. ⁊ niſi incumbat neceſſi
tas deſacili non mendices. Sa
piens ſe contentus eſt. nō vt ve
lit eſſe ſine amico ſꝫ vt poſſit.
Ea ſola putamus emi pro q̄bꝰ
pecuniā ſoluimꝰ. Ea ḡtuita voca
mus pro q̄bus noſipſos īpendi
mus. adeo michil eſt cariꝰ ſe vi
lius. Sepe maximū preciū eſt
ꝓ q̄ nullū dat̄. Noſtra eſſemꝰ
ſi alia noſtra nō eſſent. Qui ſe
habꝫ michil ꝑdidit. Omnes ad
hoc nobiles ſumꝰ nec pauperes
abicit philoſophia nec diuites
eligit. Bona mēs nec comoda
tur nec emit̄. ⁊ puto ſi venalis
eſſet nō haberet eptorē. et ma
la mēs cotidie emit̄. Animꝰ no
bilē facit. Ex qūtacūqꝫ enī con
dicōe licꝫ ſup̄ fortunā ſurgere.
Nō deformitate corporis feda
tur aīmus. ſꝫ pulchritudīe aīmi
corpꝰ ornat̄. Sicut nec ulla con
dicionis ſeruitute ſubicit̄. ſic in
tra ſe ſruēs libertate ad nullum
ſui ꝯtrariū cogi poteſt. Subdere
igitur apis anima fidelis vt li
bera ſeruias regi criſto ne tibi
dn̄etur dyabolus tamq̄ꝫ ſeruo.

De electione prelatorum a ſub ditis. Capi. xxxiiij.

Sicut regē ordināt ſic ⁊
populos creāt. Nemo
enī ſibi aſſūit honorē
ſicut dicit apoſtolus ſed qui vo
cat̄ a deo tamq̄ꝫ aaron. Vocari
aūt a deo dicit̄ qui volūtate di
uina canoīce ab hiis q̄ꝫ iter eſt
dignꝰ eligitur. ſieges dico iudi
ces ſ ꝑlatos ⁊ re illis q̄ꝫ īdigni
elcōis ſuffragio ſuſtollunt̄. Eis
fiet ſicut ī libro iudicū dicit̄ vt
ignis egrediat̄ de rāno ⁊ ſuccen
dat ligna ſiluaꝝ. O q̄rens pro
bleuma iſtud etiā iſto tp̄e vide
mus īpletū. Creāt miſeri fatuel
los ⁊ ſimplices ⁊ oīs v̄tutis ob
lita genꝰ tm̄ ī ſpiciūt. nō ꝑſonā.
Et vide q̄lit̄ ill̄ repēdit̄ iuſta m̄
ces. Iſti q̄dē digtatis apice ro
borati q̄d ſit iuſticie v̄tutis ⁊ iu
ris nō curāt ſas oē cōtēnūt. graſ
ſant̄ ī clericos ⁊ laycos de bach
ant̄ et cum horum vlterius ra
pie nō ſuppetūt proprie eccleſie
manꝰ īponūt. ⁊ ſuos creatores
īpios ſpoliantes eos magis q̄ꝫ

alienos et turpius execrantur.
Hoc in figura iſtorū ſicut liber
regum teſtat̄ zacharias filius
ioiade ſenſit. q̄ a ioias rege quē
pr̄ orphanum regē popul̄ prefece
rat īmaturū occiſus eſt. Nec re
cordat⁹ eſt q̄ ſibi pr̄ feciſſet bo
na ſ; eum crudeli morte multa
uit. Et notādū q̄ dicit̄. ſicut re
gē ordināt ita ⁊ populos creāt.
Quid ſit aūt apes fideliū popu
los creare ideſt gn̄are breuiter
dici poteſt. In gn̄acōe q̄dē tria
nec̄cia ſūt precipue ſc; valitudo
ↄgrua gn̄antis. debita q̄litas ī
ſemītina gn̄acōnis materia. ma
trix in ↄcipiēte ↄueniens. Gn̄an
tis pſonā dicim⁹ prelatorꝫ. Se
mētine gn̄acionis materiaꝫ pre
dicacōis v̄bū. Couenietem ī ↄci
piente matricē; catholice ecc̄ie
ſinū. ⁊ hoc ſemp ſac̄ ydoneitate
ↄueniens. Hereticorꝫ enī ↄuēticu
lorū ſi q̄ dici poterit matrix diſ
rupta ⁊ caſſa ē. ⁊ ideo fet⁹ viuos
gn̄are nō poteſt. Et ideo ꝓpħa
yſayas ↄq̄rit̄ dicēs. Venerūt fi
lij vſq; ad partū ⁊ nō eāt v̄tus
pariendi. Dicam⁹ ergo de vali
tudīe ↄgrua gn̄antis. Tres ſūt
ſicut dicit ariſtotiles q̄ īualidi
ſūt gn̄are. īfirm⁹ puer et ſenex.
In ſirm⁹ generare nō poteſt ꝓp
ter debilitatē et defectū v̄tutis
actīe. Quos p īfirmos accipi
mus niſi illos q̄ lāguent ī vicijs
īualidi ad v̄tutes. Velle q̄dē bo
nū pn̄t ſicut dicit apoſt. pficere
aūt nō valēt. Iſti g° p p̄dicacio
nē ſpūales filios generare ydo
nei non ſūt ſicut eis dn̄s p pſal
miſtā improperat dicēs. Pecca
tori autē dixit deus. Quare tu
enarras iuſticias meas et aſſu
mis teſtamentum meuꝫ per os
tuum. Et vide cauſam. Tu vero
odiſti diſciplinam ⁊ ꝓieciſti ſer
mōes meos retrorſum. Indig
nus ē ergo q̄ verbū ore ſeminat
et manu diſſipat. Scd̄o generā
re non poteſt qui puer ē ꝓpter
cremētū. q̄a ſemētine gn̄acōnis
materia trāſit pueris ī cremen
tū. Et ī ſignū huius dn̄s iheſus
cū fact⁹ eſſet annorū duodecim
inuēt⁹ eſt in medio doctorū nō
docens ſ; audiens et īterrogās
eos. Et illō q̄d lucas de eo ī acti
bus apoſtolorum ſcribit. Cepit
iħus facere ⁊ docere. Et p̄mo ſc;
facē et poſtea docē. Comedē g°
primo iuniores ideſt incorpora
re ſibi ad incremētū v̄tutis ſm
ezechielē volumen debēt ſacre
ſcripture vt in ore eorꝫ p p̄dica
cōeꝫ ſiat oportuno tpe tāq̄ mel
dulce. Terci⁹ q̄ꝫ ideſt ſenex ge
nerare nō poteſt. ⁊ hec cauſa. q̄a
naturā nō poteſt ī eo digērere ſāg
nē ſeialē. Vn̄ ī libro r̄gū dicit̄ q̄

rex dauid ſenueāt ꝛ caleſieri nō
potāt dū coopireť pellibꝫ. Na
turalis enim virtꝰ in ſenibꝫ a ri
gore deflectiť ꝛ neceſſe ē vt dū
organiſmus corporis quaſi for
nax ad inſtrumētū ignis deſtrui
tur feruoris et ſenſus q̄litas mi
nuať. Si eni verū eſt qđ mag
nus ille gramaticꝰ dixit. Q̄nto
iuniores tāto pſpicaciores ergo
ex conſequēcia verū eſt q̄nto ſeni
ores tanto tardiores. Sꝫ ĩ libro
quarto regū diciť q̄ aſa rex iu
de in ſenectute doluiſſet pedes ꝛ
hoc affectuū q̄ vtrqꝫ hūt in ſeni
bus circa ſalutem ꝓximi tardi
ores. Calor eni feruide caritatis
cauſa eſt vt ſermo exhortacōnis
in predicāte apte et bene dige
ſtus valiore auditoribꝰ profe
cať. qđ vix ꝛ ſine diuino miracu
lo in ſenibꝫ q̄ a. lx. vel ſi ĩ longū
a. lxx. ānis ſenſibꝫ mīorāť fieri
cōprobatur. Qđ aūt de beatiſſi
mo patre auguſtino legiť teſte
poſſidio calamenſi epiſcopo
qui ſenectute longa confectꝰ ver
bum dei vſqꝫ ad extremā ipſam
egritudinē ĩ pretermiſſe alacrit
et fortiter ſana mente ſanoqꝫ
conſilio in ſancta eccleſia predi
cauit membris omībꝫ ſui corpo
ris in columis integro aſpectu
atqꝫ auditu dormiuit cū prībus
ſuis. diuine v̄tuti pocius aſſcri

bendū ē q̄ nature. Et ĩ tpe trāſ
acto et certe in preſenti ſimile
nō videmꝰ. Tercio neceſſaria ē
q̄litas in ſemētina gñacōis ma
teria vt ſcilicet in eo tprancia ca
loris ſit frigiditatis ſiccitatis ꝛ
hūiditatis. Vñ dñs dicit in euā
gelio ſemē eſt v̄bū dei. In ſemie
autē p̄dicacōis neceſſe ē vt pre
dicator ſmonem cōtemperꝫ au
dientibꝫ ne exceſſu feruoris et
zeli erūpat in talia per que ſcā
daliſet ꝛ turbet aut ꝓuocꝫ audi
entes. Unde pſalmus ĩſtruit di
cens. et bñ patientes erunt vt
anūciēt paciētiā. volēs ĩtellig̃
in p̄dicātibꝫ moderāmē. Hoc idē
ceteris exceſſibꝰ caueať ne te
por ā frigꝰ in v̄bo ne ſine hūore
grē. ſiccū ne et hūidum nimis
hoc ē ſm ꝓphaꝫ aq̄ idest ſecula
ri ſcīa mixtū minꝰ reddat ĩtētos
et ſollicitos auditores. Diſcāt
ergo apes fidelium reges ideſt
p̄latos ydoneos ordiare q̄ p pre
dicacionis ſemen cōueniēs poſ
ſint ad op⁹ cōis populos gñare.

~~De puerſa et iuſta iuſticia.~~
~~Capitulū. xxxiiij.~~

Prerogatiuum examen
iudicij tenent. Incorri
gibiles necant caſti
gāt mox ꝛ morte puniūt. Quid
mira. Audi q̄d dixerit ioſaphat
rex iſrahel iudicibus populi

q̃s ꝯstituit. Videte inq̄t quid fa
ciatis. Nō hoīs exercetis iudi
cium ſʒ dei. ⁊ qñcūq; iudicaue ri
tis in vos redūdabit. O q̄ҫ horē
da ſententia in illos q̄ perūtūt
vl̄ pūtere pmittūt iudicia. ſm
ꝯphaʒ iuſtificāt ꝑ muneribꝰ īpi
um et cauſa vidue non īgredit̃
ad eos Ve ergo īpiis ī malū. re
tribucō enī illoꝝ veniet q̄a iuſtꝰ
dn̄s et iuſticias dilexit eq̄tatē;
vidit vultꝰ eiꝰ. Si aūt dilexit
iuſticias ⁊ approbacōis oculo re
ſpiciat eq̄tatē. p ꝯſequens īiu
ſticias odit in iudicibꝰ ⁊ impro
bat falſitatem. Ubi ergo iuſtici
am habere non poteris pacient
ad dominū cum fiducia ꝯuerta
ris q̄ īpunitam neq̄ciam ire non
ſinit et cum acceperit tp̄s ipſe iu
ſticias iudicabit. Quid aūt ſu
per hoc noſtro fere tēpore ſm
q̄ҫ a fratre ordis pdicatorū au
diui in lothoringia ꝯiūcta brabā
cie fcm̄ ſit audiamus. Mona
ſteriū ſcī Jacobi apd̄ leodiū no
tū multis ē et acceptū. Iſtud q̄
dam adoleſcēs ꝯſobrinus maio
ris ꝑpoſiti cauſa maioris deuocō
nis ⁊ r̄eligionis īntrauit. Qd̄ vt
audiuit prepoītꝰ indigne tulit.
mandat abbati r̄emitti ſibi ꝯſo
brinū per clericos. Renuit ille.
Tūc ꝑpoītꝰ forti manu collectā ſa
tellitū īntrat violēter cenobiū. ra
pit iuuenē et nudato ſcō hītu in
duit ſeculari. Abbas ergo mō
ſterii collectis ꝑmoribꝰ vl̄ ꝑoribꝰ
ātatis epo ꝯq̄rit̃ ⁊ totū cleꝝ ꝑ
tantis iniuriis interpellat. Hoc
cum indignāter audire vix velit
epiſcopꝰ ⁊ abbatē; pocius īpete
ret duris vbis. abbas flexis ge
nibꝰ cū moderāmine dixit. Iudi
cē ꝯtra te o ꝑpoīte in terra habē
nō poſſū ⁊ ideo ꝯtra te deum ſū
mū iudicē īterpello vt infra. xl.
dies vterq; noſtꝝ ꝯpareat corā
illo ſentēciā ꝑ meritis acceptu
rus. Ad hoc preſul cachinnans
cum ſuis irriſit hoiem atq; ſpre
uit ⁊ repulit exprobrati. Quid
plura? Quadrageſimo aūt die
circa nonā mortuus eſt dictꝰ ab
bas. Et cū pro eo ſolēniter pul
ſaret̃. ſedens in balneo prepoſi
tꝰ q̄ſiuit a circūſtātibꝰ q̄d hoc
eſſet. Mox q̄dā īgrediēs ⁊ req̄ſi
tꝰ de ſoitu cāpanaꝝ. r̄ndʒ abba
tē ſancti iacobi iā defūctū ⁊ pro
eo pulſacōem fieri tā ſolēnē. Ili
co recordatus ꝑpoītus q̄drageſi
mū diē eſſe q̄ ſe citatū corā ſum
mo iudice audierat ab abbate
conſternatus animo dixit ſuis.
Cito videte q̄d faciam. Mortu
tꝰ ego ſum. Cōparere me hodie
ſummi iudicis aſpectibus opor
tebit. Nec mora. Poſt hec ver
ba cū balneū egredi feſtinaret

in aſtanciū man⁹ cū dicto eiula
tu ⁊ vocib; exſpirauit. Illic ꝑal
dubio reſpondere cōpulſus vbi
cauſaꝝ ſtrepitus ceſſeat· iuriſpe
ritoꝝ aduocacio cōticeſcit. vbi
nec preces nec preciū liberābūt·
¶ Simile q̄d ⁊ de comite quōdam
hanonie fide indubitata pcepi
mus q̄ dum vellet ī eccleſia ſan
cti iohānis invalētem is canoni
cos expellere regulares ⁊ ꝑ eis
ponere canonicos ſeculares ab
bas eiuſdē; loci ad ſūmum iudi
cem appellauit. Appropinquāte
aūt appellacōis die cū abbas in
ciperet īfirmari et ſe ad cōparē
dū coram ſūmo iudice creacionis
inſtācia ꝑpararet ipſeq; comes
ſub eodem tpe ſentiret incōmo
dum cauſe ceſſit omode diē vera
ditus. iudicij et ſentenciā expe
ctare. Et nō ī percuſſione iudicij
duo mala. Unū q̄ offēdūt deū.
et vnum q̄ offendūt ꝓximum.
Primū fit mādatū dei trāſgre
diēdo Secūdū ꝓximo iudiciū ſb
trahēdo. ſi et abucio ergo eius
venit et vt offenſam dei etiā ſi h̄
penituerit per afflictōe; corpo
ris luat et offēſam ꝓximi quā
p iudiciū iniuſtū incurrerat dānis
eius ſatiſfaciēdo reſtituat. Idē;
eni iudico q̄d manu dicape. Uℓ
ſi impeīteus pſeuerat penā pro
vtroq; ppetuo damnatus exſol
uet. Qua frōte ī futuro illo ex
tremo et tremēdo iudicio ipſum
iudicem exſpectabit q̄ hic tpa
liter iudex eū p inuerſū et falſū
iudicium irritare non timuit.
Quid ſit aūt tenere iudiciū ad
illos maxime ſpectat q̄ iudicare
et corrigere debent exceſſus et
opa ſubditoꝝ. Unde dicit icorri
gibiles eni necāt caſtigāt mox
et morte puniūt. Cuius exēplū
in p̄mo libro regū iuenies vbi
heli ſacerdos contra legē exce
dentes filios nō correxit ⁊ cum
eis in vno die vindictā crudeliſ
ſime ſ; iuſtiſſime aīaduſionis
accepit. Q̄d verit⁹ in vtroq; q̄d
dictū eſt de iniuſtis iudicib; ⁊ de
hijs q̄ ſunt circa correctionē ſub
ditoꝝ icorrigibiliū negligētes.
¶ Comes q̄dā iuſtiſſim⁹ iudex
vt certiſſima relacōe didicim⁹
in ꝓpriū filiū et vnicū tale iudi
ciū fecit. Decūbueāt comes an
nis duob; aut trib; languēs. et
vna dierū filio ei⁹ virginem op
primente clamore populi per ci
uitatem validus excitat. Quo
clamore pater attonitus inqui
rit que cauſa ſit. Negāt prima
tes qui aſtabāt ſ; tādem minis
territi intimāt veritatē; quo de
tecto vultu diſſimulante cum la
crimis pecijt ab aſtante ſeruo
cultrū exacuatū et longum q̄ſi

vellet ſibi vnguium excrementa
reſcindi. Nec diu immoratꝰ aūꝫ
vix ſex horarum ſpacio interie
cto filiūꝫ ꝑcepit aduocari. Quo
veniente ⁊ ꝓpius accedente dix
it pater. Nunq̄d noſti ꝙ ſim do
minus terre ⁊ tu me ſuperſtite
et viuente in confuſionem mei
et tui opprimere virginem volui
ſti. Abſit vt te talem heredem
habeā et te talem poſt me terre
dominū relinquam. Hoc dicēs
ſubito eum ī corde cum cultro p
cuſſit. nec q̄tuor dierū poſt hoc
ſpacium intercesſit cum ecce co
mes mortem ſibi īminere reſpi
ciens quendā ſecreta ſui conſcīū
mādauit abbatem. Cui cum cō
feſſus eſſet ⁊ peteret corpus xͤ
⁊ nichil in confeſſione de occiſi
one filij tetigiſſet abbas nolēs
eum abſoluere vel cōmunicare q̄
re tm̄ ſcelus filicidij cōfitens ob
miſiſſet q̄ſiuit. Cui comes mirā
conſtantia reſpondens dixit. Ab
ſit vt illum reputem pn̄i princi
patus heredem licꝫ genitum car
ne mea qui ɔtra fas auſu nepha
rio iuris violator exiſtēs ſe dig
num fecit mortis iudicio. et om
ni iure ſucceſſionis indignum.
Nec vere ergo pater filium ſed
legum violatoreꝫ occidit. Tu
autem abbas vicariꝰ iudicis dei
contra legē me iudicas que deu
teronomij libro teſte in necē pa
terni filij primas parentum ma
nus eſſe precepit. Unde ad cri
ſti iudicis tribunal appello vbi
ſine tua abſolucōne facti huius
aſtare volo et certus eius iudici
um exſpectare. Hoc ſolum peto
vt pixidem aperias dominici ſa
cramenti et me ſalutare dei ocu
lis tm̄ videre permittas. Ad
vbi annuit abbas hoſtia ſaluta
ris mox ſe dei comitis patenter i
fudit. ⁊ eum iuſtum prerogati
ui examinis iudicem et rectiſſi
mum vindicte ſcelerū compro
bauit.

¶ De virtute innocētie et ſim
plicitatis. Capitulum. xxxv.

Miro mō inocue ſūt. Illi
vtiqꝫ apes fideliū imitā
tes q̄ ſcḋm ꝓphāꝫ petm̄
nō fecit nec īuētꝰ ē dolus ī ore
eius. Rara res eſt iſtis tpibus
etiam in pueris qui nomine ⁊ fa
cie innocentie puritatem oſten
dunt puritatis innocenciam in
uenire. Sꝫ etatꝭ ſupplente ma
licia luxurijs in ſe vires exhau
riunt ante tempus. ideo decus
omne deperiſt. robur elanguit
in adultis facinoroſi quiqꝫ pre
ferunt palmam. virtus obiecta
ſuccumbit ī ſcēlidijs reuiuiſcit.
abel innocēs de nouo ɔſternit.

Non eſt q̄ reputet puritatem ⁊
ideo ſectator inocēcie rariſſim⁹
inueniť. Hijs q̄dem ſi ſoli eſſēt
principes obnoxij ſeculares poſ
ſet vtcūq; ƺ tn̄ cū gemitu tolerari.
Sƺ in illˀ eſt cū deteſtacōe maxi
ma ↄſpuēdū q̄ ſunt loco apoſto
loꝝ diſpēſatores eccleſie q̄ deſ
pectis inocentibƺ ⁊ ꝓbatis nō
ponderāt ꝓmouere impiū ſi eū
videāt et verſutū. Non ſic vilis
deo inocentia credit̄ qui ab ini
cio mūdi inocētem enoch a ſecu
lo trāſtulit. noe iuſtū ſeruauit.
abrahā āpliauit. eſau reproba
uit. iacob dilexit. ioſeph inocuū
toti mūdo prefecit. Innocētiam
puritatis in matre criſt⁹ elegit
In inocētibƺ coronauit. In bap
tiſta laudauit. In iohāne dilex
it. In illis q̄s vocauit ad ſe ⁊ cō
plexus eſt puulˀ ↄmendauit di
cens. Sinite puulos venire ad me.
taliū ē eni regnū celorū. Et q̄d
dicāˀ Tempus me pocius deſi
ceret q̄ͥ exēpla. q̄niam q̄cūq;
domino placuerūt aut per vite
pfectōez poſt lapſū. ā per vite i
nocētiam ante lapſum. ā certe
ad vite puritatem poſt lapſū re
dierūt. ¶ Quid aūt i confinio
burgūdie per inocētiam actum
ſit vt a fratre ordis minoꝝ per
cepim⁹ referamus. Antiq̄ſſimo
more ſeruatū eſt in ordine ſan

cti benedicti a cunabulˀ ferre pue
ros īdui et ſic eos i ordinē p vi
te innocētiam educari. Quo cō
tra ſepius tamen actum audiui
mus nec approbam⁹ p oīa pue
rum racionis expertem vouere
qd̄ neſcit. ƺ pocius adultū quē
libet q̄ poſſit diſcrete reproba
re qd̄ diſplicet. et electione dig
na approbaē qd̄ placƺ. ¶ Puer
q̄dam in cōfinio burgūdie fuit
q̄ in mōſterio ordinis ſancti bn̄
dicti apud cluniacum ab ipſis
cunabulˀ inocētiſſim⁹ ac ſimpli
ciſſimus adoleuit. Adultū ergo
iuuenē abbas ſuus pro recreacō
ne vel ioco ſecū ꝓficiſci extra pre
cepit. Sufferrādoꝝ ergo equoꝝ
cauſa abbate cū ſuis añ domū
ferrarij deſcendēte. miratus ex
ſimplicitate iuuenis eo q͛ num
q͛ͥ tale q̄d viderat ferrū candēs
nuda illud manu ſine aduſtiōe
aliqua vel leſura eleuās ↄtrecta
uit. Stupefactus ergo abbas et
omnes q̄ p̄ntes aderāt inocen
tiam in iuuene venerati ſūt ⁊ rē
iterato ac pluries probauerūt.
Poſt hoc abbate cū ſuis alias
occupato iuuenis mox iterato a do
micilij eſt igreſſus vbi vxorē fa
bri cū puero ſuper genua mira
tus inueniens cuƺ puulo cui num
q͛ͥ ſimile videāt iocabaˀ. Illico
aūt mulier i iuuenē q̄ſi inexptū

malicia ſtimulata· ſi talem habe
re vellet inquirit· Et ille· liben
tiſſime inq̄t· Que mox neſciū
ad concubitū inſtruens puerum
ſic fieri promittebat· Ergo vbi
iuuenis poſt cōcubitū inocēcia
ſpoliatus egreſſus eſt· ferrū cā
dens vt prius exiſtimans con
trectare aduſtus grauiter excla
mauit· Qua in re turbat⁹ abbas
non modicum admiratus aīad
uertit ex interiori leſura anime
iuuenem foris leſum· et priori
innocēcia q̄ eū contra ignē ꝓtex
erat denudatū· Reductum ergo
ad monaſteriū iuuenem abbas
ſuper geſtis diligēter inq̄rit ve
ritatē q̄ ſimpliciſſime cōfitet̄·
Et ſic cū multis lacrimis dam
nū ſuum tremebund⁹ expauit·
¶ Sz et potenciā ꝯtra demōnes pu
ritatē mira geſta iuliane v̄gīs
et cipriani teſtant̄· Vbi ciprian⁹
adhuc puer a magiſtro ſuo con
pulſus legit̄· xviij· annis purita
tem v̄ginal' inocentie cuſtodiuiſ
ſe vt per hanc maiori potencia
contra demones ꝛ īperio potire
tur· ¶ Sup hoc quoddā valde
memorabile certiſſima relacōe
ab hijs q̄ preſentes aderāt ꝛ vi
derāt ī machlinia opido brabā
cie ꝑcepimus accidiſſe· Puella
q̄dam ſacro die dūico cū iuueni
bz corizauerāt diu valde· Fatiga
ta ergo domū redijt· Nec mora·
dormitū pergēs demone ſit re
pleta· qua clamante ſurgit faī
lia ligant vinculis ſeuientem·
Mane in hanſwic ad oratoriū
glorioſe virginis extra opidum
deportatur· Frequēter enim ibi
dem maria virtutum operatrix
miracula plurima demōſtrauit·
Quod vbi ſcolares pueri perce
perant ad locum vbi vexabatur
puella ī oratorium concurrerūt·
quorum vnus annorum ferme·
xij· audacior ceteris atqz ſaga
cior cepit compellere et adiura
re demonium vt corpus obſeſſū
deſereret et exiret· Nec mora·
vbi demon circa vmbilicum per
tumorem ſe eſſe monſtrauit· di
ctus puer crucem cum pollice ī
contrarium fixit ꝛ ſic paulatim
per crucem verſus os aſcendere
compulit donec eum in ſpeciem
hyrſuti vermis oīs popul⁹ ītra
hiatū oris herētem vidit· Quo
miro conatu ad inferiora redire
volēte clamauit populus· puer
inſtāter ſignū ſalutis oppoſuit
et cum maxima violencia demo
nem exire coegit· Eiectum ergo
vt diximus in modū hirſuti ver
mis puer audacter dexterā com
prehendit et in foſſam paruu
lam vbi pluuial' aqua ꝯſiderat
mox ꝓiecit· Qui ſtatī in oculis

plebis tocius diſparens·leticie
et laudis omnib; materiā dere
liq̄t· Proinde man⁹ pueri a cō
tactu ĭmis nigredine īfecta re
manſit ſ; p̄rinus aque bn̄dicte
lauamento diſceſſit·Sacre ſcā
ergo res eſt eſſe ab omni labe
crimin̄u inocentem· ſ; ſimul eſ
ſe cōueit ſimplicē ⁊ prudētem·

De inocentia boni hoīs et iuſti
q̄ nemini cupit nocere ſ; oībus
p̄deſſe· Capi·xxxvi·

Fructib; nulł nocent ſed
nec mortuis q̄dē·Criſt⁹
de patre dicit·Omē pal
mitem q̄ fert fructū purgabit
eum vt fructum pl⁹ afferat·Sic
ete aūt ſubdit·nec mortuis qui
dem ſubaudi nocent·Et hoc eſt
q̄d ī euāgelio de criſto rege ſide
liū ſignanter legit·Calamum
quaſſatū non conteret ⁊ lignū
fumigās nō extinguet·Quod
et ad nos moraliter referri po
teſt·Fructib⁹ nulł nocēt·ideſt
fructificātib; per bona opeā no
cere non debem⁹ vt impediam⁹
eos ī aliq̄·ſ; pocius adiuuem⁹
vt eoꝝ exemplo ad ſimilia p̄uo
cemur·Unde ſalomon in p̄uer
biis·Noli p̄hibere eum q̄ bene
facit·ſ; ſi potes ⁊ ipſe bene fac·
¶ Multis modis dicit̄ nocē ho
mo homini·ſ; precipue tribus·

corpus occidēdo·animā ſeducē
do vitā īfamando·Corpus tripli
citer occiditur·gladio materia
li vel cōſimili vt cayn abel·ſub
dola p̄dicione vt iudas criſtū·
victus ſubtractione vt q̄ tpe ne
ceſſitatis ⁊ famis negādo victū
pauperes perire permittunt·de q̊
dicitur ī decalogo·Nō occides·
De ſecūdo ī eodē·Nō feres con
tra p̄ximum tuum falſum teſtio
nium·De tercio dicit ābroſius·
Paſce fame morientem·q̊ ſi
non paueris occidiſti·Aia etia
am p̄ximi tripliciter ſeducitur·
peccato·exemplo·cōſilio·Pec
cato vt qui hominē peccare facit
ſicut heli ophni et finees q̄ pec
cabant cum mulierib⁹ que excu
babant ad hoſtiū tabernaculi·
Exemplo vt ſalomon q̄ illectus
amore mulierū ydolis īmolauit
et per hoc peccare fecit multos
ex iſrahel·Cōſilio vt q̄ tempore
iude machabei pſuaſerunt mul
tis vt derelinq̄rent leges patrū
ſuorū et ydol̄ īmolarent·Vel cō
ſilio poſſūt dici ſeducere q̄ īcau
ta predicacōne neſcientes ⁊ ſim
plices de occultis peccatis red
dunt curioſos ſollicitos de hiis
que prius ignorabant·De pri
mo dicit̄ ī decalogo·Nō mecha
beris·De ſecundo in libro he
ſter ī fine·Gladio ⁊ igne pereat

ꝓ exemplo contemptꝰ et inobe
diencie. De tercio in libro iob.
Adducꝫ ꝯſiliarios malos in ſtul
tū finē. Vita etiā ꝓximi triplici
ter infamat̄. vel minuēdo bonū
quod in eo eſt vel agēdo malum
qđ in eo nō eſt ł fingēdo malū.
Primū malū. ſecūdū peius. ter
ciū peſſimū. Et hec ē beſtia quā
vidit daniel cuꝫ triplici ordine
dencium que multos populos de
uaſtabat. et hoc q̄re. q̄a eo minꝰ
peccatū detractōis vitat̄ a pluri
bus q̊ minus peccati mortal̄ cul
pam ab ignorātibꝰ habere puta
tur cū tamen multo ḡuius ſit ſi
ne culpa ꝓximū īfamare q̄ƺ fur
to veſtem eiꝰ auferre. et hoc qui
dem multi. illud vero ponderāt
pauci. ¶ Huius rei vindictam
horribilē valde et mirābilē vidi.
Noui ordine. non re. noīe non
actibus ſacdotem. ħ intm̄ vicio
lingue deditus erat vt pocius de
ſe peſſima mētiret̄. q̄ƺ nō ſocios
vel cohabitantes ſibi cunctibus
infamarꝫ. ħ ante mortem raptus
in furiā tanta in ſe debachatus
eſt rede. vt ꝓprijs dentibꝫ ling
uā maliloquā laniarꝫ. et palam
cūctis oſtēderꝫ q̄ƺ q̄a lingua ſua
doloſe egerat. et venenū aſpidū
ſub labijs eius quaſi ſepulchrū
patens guttur illius fetorem te
terrimū āhelaret.

¶ Qz q̄libet ſtudeat occaſionē
proficiendi et emēdandi ſumere
non ſolum a bonis verumetiam
a malis. Capitulum. xxxviij.

Non ſolū ab odoriferis ve
rumetiā a fetidis her
bis mellis alimoniam
trahunt. Apes cum odoribus bo
nis delectantur et naturaliter
fugiunt fetida. Sed i eis prop
ter mellis bonum ad tempus
vtiliter demorantur. Et hoc eſt
idem quod dicit paulus. Omnia
probate quod bonum eſt tene
te. Per odorifera intelligimus
opera bone fame. Vñ apoſtolus.
Bonus odor criſti ſumꝰ deo. ali
is quidem odor vite in vitā. alijs
odor mortis in mortem. Auguſti
nus ſuper eodeꝫ verbo dicit. Si
cut quondā illud precioſiſſimū
vngentum fracto alabaſtro odo
re domum impleuit ita et apo
ſtolorum opinio bonorū fractis
eorum corporibus per martiri
um quaſi ſuauiſſimum holocau
ſtum domino eccleſiaꝫ toto orbe
reſperſit. Et hoc q̄dem alijs cū
gaudētibꝫ fama vite i vitā. alijs
inuidentibus fama mortis i mor
tem. Tu auteꝫ apis fidelis ani
ma delectare fame opibus odori
bus bonorū q̄ tibi in mutua col
lacione de bonis et edificatorijs

v̄bis os ſapidum ⁊ odoriferum
reddāt per qđ edificet̃ ꝓximꝰ
et cor mūdatū ſpurcicijs gratu
labūdū faciant· quo magis ad
deſideriū celliū eternoꝝ eiꝰ ſuſ
pirium excitetur· Gracius tibi ſit
q̄i fauos mell̃ ⁊ lactis dulcedīez
liguā tuam ⁊ labia diſtillare q̃
amaricari ventrē tue memorie ⁊
felleis recordacōnibꝫ ad vomitū
prouocari· Illud vero qđ textus
apte ſubiūgit ꝙ licet fugiant
naturaliter fetida in eis tñ prop
ter mellis bonū ad tp̄s vtiliter
demorant̃· ſic intelligi debet ꝙ
non ſolū in bonis hominū acti
bus proficiendi occaſionem ſan
cta aīa ſumit verūetiam ī mal
dū in hijs videt qđ iuſte diſpli
cet ⁊ in ill̃ imitatur bonum qđ
vidꝫ· ¶ Vidimꝰ ⁊ valde dilectū
⁊ familiarē habuimꝰ nobilē phi
lippū de mōmiraul militem vite
perfēctiſſime virū in q̄ illud mēo
rabile frequenter aduertimꝰ ꝙ to
tum tempꝰ ſuum vel in oracione
ac deuocōe ꝯtinua vel in ſanctis
colloquciōibꝫ expendebat· Noue
rat eni multos valde religioſe vi
te viros ac feīnas q̄s ī grecie ·
lūbardie· burgūdie· ꝓuīcie· gal
lie· flandrie· brabācie partibꝫ
illuſtrauerāt· quoꝝ v̄tutes mores
et v̄ba cum miro feruore ⁊ deſi
derio referebat· et ad meliora p
hoc mētes audiētiū excitabat·
Sꝫ et auditores ſuos et colloqu
tores miā oīs g̃cia cōpellebat·
vt ſibi aliq̄d dignum relatu qđ
audiſſent vel vidiſſent in facto
vel ī dicto bonorū exponere dig
narent̃· Et hec quidem vltra q̃
credi poteſt in eo tantā deuocō
nem tantā leticiā et tm̄ deſideri
um excitabant· vt iſtis ſol̃ vi
uere crederet̃· Si q̄d vero extra
talia eū audire cōtigeret quaſi
eſſet percuſſus ī capite cū miā
anxietate ſpiritꝰ faciem auerte
bat· Nec fruſtratꝰ ē fructu oris
aurīs bonoꝝ ſcilicet que libēter
ꝓtulit et audiuit· cum eū deus
miro modo remunerāuit etiā in
preſenti· Vix eni habuit de om
nibus paternis bonis neceſſari
um vite victū et tamē octo mō
ſterioꝝ ciſtercienſ̃ ordis funda
tor extitit īdefeſſus· Exceptis
congregacōibꝫ beginarū q̄s vſ
qꝫ ad q̄nqꝫ milia ī diuerſ̃ locis
⁊ eo āplius ī criſti ſeruicio mā
cipauit· Ecce quid ſit bonis bo
ne fame odoribꝫ delectari·

Quo rigor iuſticie et zelus corre
ctōnis in capitul̃ ſtricte ſit ſer
uādꝰ· Capitulū· xxxviij·

MIta mūdicia circa eas·
admoliūt̃ omnia in me
diū nulla opa ſpurcicie

latent quoniam et excrementa
operanaum intus ponunt ne lō
gius recedant vt congeſta ī vnū
locū turbidis dieb; et operum
ocio foras efferant aggregata.
In hijs verbis notatur capitulo
rum neceſſaria et celebris offi
cina vbi debent exceſſus peccā
cium profera accuſari corrigi ⁊
purgari. Cōuētuales enim om
nes generaliter decet et preci
pue cenobitas vt mira ſit mun
dicia circa eos. Et hoc quomo
do conuenienciꝰ fiet q̄ȝ vt ī me
dium exceſſus ſingulorum qua
ſi excrementa operanaum ſalu
tem mutuam proferantur. Et
ſic ſit quod ſcriptum eſt. Salu
tē; noſtram inuicem operemur.
Multum eſt enim remiſſius. mi
ſericordius et tolerabilius ī pre
ſenti coram paucis ⁊ hoc coram
fratribꝰ corripi et emendari q̄ȝ
in illo horrendo iudicio coram
omnibus bonis et malis ſenten
cialiter condemnari. Et hoc eſt
quod dicit apoſtolus. Si noſ
metipſos diiudicaremus nō vti
q; iudicaremur. Sz heu tamen q̄
lib; paci ſue ⁊ peccante; veretur
arguere ne ſibi a ſocijs ci; pec
cauerit talio refundatur. qui po
cius gaudē debēt argui cū pec
carent. ⁊ illa fronte ſocium auda
cter corripere qua nollet eum ſu
os exceſſus vel negligencias
tacere. Sed nunc ſm prophe
tam iob protegunt vmbre vm
bram eius. et corpus eius q̄ſi
ſcuta fuſilia compactum quaſi
ex ſquamis ſe prementibus.
⁊ ī hoc dyabolum cum ſuis om
nibus intellexit qui inuicem ſe
vel defendunt vel conteguntvt
ſic oīs ordo monaſticus in diſ
ſolucionem. omnis honeſtatis
decus in turpitudinem. omnis
forma virtutu; in vicium. om
nis rigor iuſticie in precipiciū
facinorum euaneſcat. Hec om
nia prorſus eueniunt eo q̄ȝ ac
cuſaciones et correctiones in
capitulo non habentur. Pe
trus ananyam ⁊ ſaphiram q̄ſi
in capitulo ſeniorum provicio
proprietatis corripuit ⁊ puniuit.
Paulus principem apoſtoloꝝ
petrum quaſi in capitulo co
ram ſenioribus et fratribus ar
guit quia reprehenſibilem iu
dicauit. Hec in inicio naſcen
tis eccleſie et inter diſpenſa
tores fidei maxime ad inſtruc
cionem noſtram acta ſunt et
conſcripta. Vbicumq; ergo ho
rum ſeruatur exemplum ibi
indiuidua ſemper cum ipſa
habundancia rerum tempora
lium criſti gracia perſeuerāt.
Et lic; ī mutuis accuſacōib; ⁊

correctionibꝫ capitulorū ſubite
aliqñ pturbacões ꝓueniant ani
morū· ſpirit⁹ tñ ſancti v̓tute cici
us conq̄eſcunt et ad ſe redeunt
corde pacati· Unde text⁹ ſatis ī
nuit ꝙ hec fieri ſolent turbidis
diebꝫ et operū ocio hoc eſt cum
deliberacōe ⁊ diſcreto moderami
ne prelatoꝝ· Qd aūt premitti
tur poni ī mediū opanciū excre
menta ne longius recedāt ītel
ligi ſic debet· vt ꝓ accuſacōib⁹
et correctionibꝫ capituloꝝ appel
lacōes et diffamacōes fieri pro
hiberet·· ¶ Dolerciſſimū quē
dam in remēſi eccleſia angliciū
genere decanū ab hiis q̄ virum
cognouerūt audiuim⁹ q̄ canoni
cos ſuos pro exceſſibꝫ viriliter
corrigebat· Accidit aūt ei⁹ tp̄e
vt venerabiľ ⁊ deo dign⁹ alber
tus leodieñ· epiſcop⁹ frater du
cis brabāncie ab impatore hein
rico exul ab īperio pelleret̃ ⁊ a
militibꝫ eius iuxta remēſem vr
bem pro iuſticia doloſiſſime ne
caret̃· Ad cuius obſeq̄as cū vene
rabiľ richard⁹ ex regali genere
ort⁹ tunc q̄dem archidyaconus
remenſ ꝫ in cathalauno preſul
electus ſine nupciali veſte cū mľ
ta turba nobiliū intereſſet· Se
pulto aūt ſacro cadauere ī cho
ro eccleſie cathedralis vt dece
bat decan⁹ omnes canoīcos nec
non et ipſū cathalaunēſem ele
ctum ad capitulū euocauit· Reſi
dentibꝫ ergo cunctis dixit deca
nus electo· Nondum adhuc vt
credo archidyaconatū aut cano
niam reſignaſtis· Cui electus·
Nundū inq̄t· Et decan⁹· Surgi
te ergo et ſatiſfaciatis eccleſie
⁊ dorſum ad diſciplinam coram
fratribꝫ ꝑparate eo ꝙ ſine veſte
nupciali chorū cum canoīcis cō
tra regulā ītroiſtis· Nec moā·
ſurgens et procūbens elect⁹ ve
ſtes exuit et a manu decani vali
diſſimam diſciplinam accepit·
Qua accepta elect⁹ veſtibꝫ rei
dutis erexit ſe ⁊ decano cū max
ima oīs gr̃a coram oīb⁹ dixit·
Gracias ago deo et patrone re
menſ eccñe ei⁹ piiſſime genitri
ci ꝙ te talem ꝫ in regimine dere
linquo· hinc magis diligā locū
iſtum ⁊ in ſede iſta dignam ſem
per veritatis memoriā venerabor·
Hec dicens archidyaconatū et
canoniam reſignauit et in ſe ve
rificauit illud vulgare ꝓuerbiū·
Quanto caput alcius tāto collū
mollius· Hic enim decet nobi
litatis celſitudinē· humilitatis
māſuetudine remolliri· Ego aūt
inq̄ntum in re narrata conicio·
non min⁹ in correcto exemplū
v̓tutis relinq̄tur· ꝙ in ꝑlato cō
ſtācia precelſerit corrigētis dū

nobil᷑ ⁊ elect⁹ i̅ preſulē correcti
onē p̄ualidā p̄ue culpe cū paciē
cia ⁊ humilitate ſuſtinuit· ⁊ ille
etiā in tanto viro iultū ire nō p̄u
lit q̄d nō correctū aliis in ruinā
futurꝫ fore preuidit· ¶ Audiui ite
rū q̄d idē decan⁹ de filio ſororis
ſue egerit excedente· Ob amorē
et reuerenciam dicti auūculi ſui
canonica prebenda in attreba
cenſi eccleſia clerico eſt libeāli
ter collata· Poſt tempus autem
ipſe clericus ꝑ lapſu carnis pu
nitus per annum ſuſpenditur a
prebenda· Inde caſus accidit
vt decanus eius auūculus ad ci
uitatem attrebacenſ· cauſis emer
gentibus deueniret· Qui hone
ſte vt talem virum decebat a ca
nonicis eſt receptus· Narratur
etiam ei exceſſus nepotis a ſo
ciis penaqꝫ inflicta· vt canoni
ca porcōne vno anno careret ꝓm
tumqꝫ eſſe capitulum penam li
beāliter relaxare nepoti· ſi ꝓ eo
preces fundere dignaretur· Et
ille· quare· Nonne inquiunt fi
lius ſororis veſtre eſt· Conuoca
to ergo capitulo canonicorum
dixit· Nepotem meū exceſſiſſe
percepi et iuxta conſuetudinem
eccleſie per annū in prebenda
punitum· Rogo vos vt in meum
arbitrium ponatis hanc noxā·
Nec mora cunctis annuentib⁹
leto vultu· erat enim clericus de
bonis ſociis illis quorū nec vn⁹
vnq̄ vt vulgo dicitur beneficere
rat· decanus ſubiunxit dicens·
Veſtra gracia vos dn̄i mei ka
riſſimi noxā nepotis mei in me
um arbitrium poſuiſtis· Cōmen
do quidem et approbo conſuetu
dinem veſtram qua per annum
lubricos in carne punitis· Iſti
anno quo nepos meus a vobis
in prebenda eſt punitus alterꝫ
annum addo· vt duobus annis
omni beneficio careat prebenda
li et ſi quid medio tēpore ſe cor
rexerit tali modo vt digne reſti
tui mereatur veſtre in hoc ānuo
beniuolencie largitati· Sin au
tem ipſo facto quo male ſe geſ
ſerit· vt nunq̄ ad prebendam
vel gremium huius eccleſie in
perpetuum admittatur· Hec
vt audiere canonici mire in ver
bo edificati ſunt et tantam vir
tutem decani per totam galli
am vulgauerunt·

¶ De conſonancia vocum i̅ pſal
modiis ſit vigili mente ſeruan
das Capitu· xxxix·

Pariter congregate ſua
uiter cantant· Quid au
tem de cantu apum ad
laudem criſti ſcd̄m litteram acci
derit audiamus· Narrante mi
chi viro ſancto abbate quodam

quodā audiuit hoīē pauperē
ī suburbio ciuitatis cuiusdā alue
aria apū maxia habuisse· Cum
q; frequēcius pauper apes solli
citus visitaret· primū aduertit
eas sepius in die mira alacrita
te ɔcinere et postea cum curiosi
us indagare; sepies interpolare
concent⁹· nec vlł conuehendis
cibis operā dare· Nec diu post
hec cu; casu media nocte surrex
isset et vidit super apes totū aerē
illustrari et contra ɔsuetudinem
omnium apū apes ipsas in no
cte cantib; modulari· Stupefa
ctus ergo vir et rem frequētius
probās ad ciuitatis episcopum
cum suo presbitero venit· narrat
de apib; q̄d agatur· Nec mora·
presul in ꝓpa psona veritatē ex
plorās sicut ei dictum fuit inue
nit· Cōmuīcato ergo ɔsilio pro
bis viris et euocato populo ciui
tas q̄d ī alueari sit aggreditur
expiari· Et fracto vase inueīt in
modū pixidis eburnei vasculū
ex cera cādidissima ī fastigio al
uearis ⁊ ī ea sacmētū corpis cri
sti· circa ipsū vero apū choros
in modū phalangaꝝ celestium
excubias celebrantes· Sublato
igitur validissimo clamore cum
lacrimis corp⁹ cristi in ecclesiā
detulerūt· et ī locum vbi īuentū
fuit ī remediū languēcium inu
merabiliū· oratoriū ɔstruxerūt·
Cūq; iā narrata vbiq; terrarū
fama celebri vulgarent· duo fu
res rei perterriti nouitate spon
te cōfessi sunt· q̄ in vicina ecclīa
corpus cristi cum pixide argen
tea rapuissēt· et retenta pixide
sacmentū corporis cristi iux̄ trā
seuntes sub alueari predicto in
fuga celeri proiecissent· Hic er
go innotuit· si tā dici potest eci
am breuissiē īvolatilib⁹ api pa
nis ille viuus q̄ de celo descēdit
et dat vitā mūdo ⁊ hominē cre
dere monuit veritati que dixit·
Panem quem ego dedero caro
mea ē ꝓ mūdi vita· Et q̄dē suffi
ciens racio est huius preciosissi
mi sacmēti illa veritas attestās
que fallere nec falli potest q̄ q̄ ⁊
hoc maīfestissimis miracul̄ etiā
nostris temporib; nō cessauer t
cōprobare· ¶ Oppidū duacense
amplū ⁊ magnū ē inter camera
cum a dextris vie et attrebacū
nobilissimas ciuitates· Hinc ī
ecclesia canonicoꝝ sancti ama
ti episcopi· cū sacdos in pascha
cōmunicato populo corp⁹ cristi
super nudā terrā stupid⁹ īuenis
set et flexis genib⁹ eleuare tēp
tasset· mox p se ī aera sublima
tum panniculo quo cōsecratos di
gitos sacerdos detergere sol; in
hesit· Clamās ergo presbiter

canonicos vocat. Accurrunt illi.
ſpectant in panno corpus viuifi
cum in ſpecie faciei venuſtiſſimi
pueri. Et mox conuocato popu
lo ad ſpectaculum preſentatur.
et indifferenter nulli tanta ce
litus viſio denegatur. Hec cum
audiſſem fama vulgante veni in
opidum quod predixi. Acceſſi
ad decanum eccleſie cui optime
notus eram. pecij videre miracu
lum. Annuit ille. precepit vt fie
ret. Aperta eſt theca concurrit
populus moxqꝫ ibi pixis reuol
uitur. clamant omnes. Ecce iā
video ecce conſpicio ſaluatorē.
Stabam ergo attonitus nichil
videns niſi tantū ſpeciem panis
albiſſimi. nichil quidem conſci
us michi. quare ſacroſanctum
corpus cum ceteris non viderē.
Nec diu mecum iſta voluebam.
tum ecce vidi faciem in mēſurā
etatis plenitudinis criſti ſpine
am coronam in capite et duas
guttas ſanguinis ex vtraqꝫ par
te naſi per faciem deſcendētes.
Mox igitur genibus flexis ado
raui cum lacrimis. Surgēs aūt
nec coronam ī capite nec ſang
uinem vidi ſꝫ faciem hominis ſu
per effigiem honoratam conū
ſam ad dexteram. ita vt vix ocu
lus dexter videri poſſet. Naſus
erat admodum longus directꝰ
valde. ſupercilia arcuata oculos
ſimpliciſſimos et dimiſſos ha
bebat ceſariem longam ſuper
humeros deſcendentem. barbā
intonſam ꝙ ſub mento circuatā
ſubtractu exterminatā. iocūdiſſi
mi oris ex vtraqꝫ parte menti
nudam ꝓpe a pilis malliculas
vt in iuuenibus ſolet apparere
qui barbā a puero nutrierūt.
Frontem letam. macilentas ge
nas et collum longum cum capi
te parumper inflexum. hoc ſce
ma hic decor benigniſſime faci
ei. Eam autem diuerſimode ſub
vnius hore ſpacio vidē ſolebāt.
Alij autem in cruce extenſum.
alij quaſi ad iudicium venientē.
pleriqꝫ et hoc ex magna parte
ſub pueri forma. Quā ſanctum
autem et ꝙ̄ meritorium ſit miſ
ſam audire cotidie vel ſaltem cū
ſe facultas obtulerit exemplis
manifeſtis oſtenditur. ¶ Sa
cerdos quidam de dacia andre
as nomine vt fratris dacij bo
ni et beati viri de ordine predi
catorum cum eo de pariſius re
means certiſſima relacione di
dici cum conuicaneis ſuis terrā
ſanctam peregrinus adiuit. Trā
ſito ergo mari ī vigilia paſche
venerunt in iheruſalem et ſum
mo mane recedere voluerunt.
ꝗbus ſacerdos dixit. Sāſſimꝰ

dies eſt paſche et locus reſurre
ctionis dñice ē. audiatis prius
miſſam ⁊ eukariſtiā ſumite po
ſtea recedamus. Abnuētibus om
nibus et recedentibꝫ ſacerdos
remanſit in vrbe. ⁊ dicta miſſa
factoqꝫ prādio ſolus cepit in ſe
qui precedentes. Quem vt atti
git q̄dam in equo ſedens q̄d eſt
ait ꝙ ſolus ꝓperas peregrinus.
Et ille factū narrās hac inquit
de cauſa ſolus a ſociis ſum reli
ctus. Tunc ille. aſcende inq̄t re
tro me. et ille reſidens obdormi
uit. Circa veſperā vero cum eui
gilaret ⁊ circūſpiceret vbi eſſet.
dixit illi ductor ſuus. potes ne
cognoſcere locū iſtum. Et ille p̄
timore maximo vix reſpondere
valens. videt̄ inq̄t michi dñe
mi ꝙ eccleſia q̄ an̄ nos ē eccle
ſia mea eſt et domus hec ꝓpria
in qua māſi. Cui ductor eius. re
cte tibi videt̄. xp̄m glorificā cuius
ſac̄menta venerat9 es et quorū
cauſa i peregrinas terras ſolitudi
nem nō horruiſti. Hec dicens
ſubito diſparuit. Sacerdos aūt
diuina ſuis ōmibꝫ narrās mag
nalia. q̄d ſecum actum eſſet per
regreſſū ſociorum poſtmodū cō
probauit. At quoniam i dubiū
pluribꝫ venire poſſet q̄liter ſub
breui tp̄is ſpacio i graui corpore
per tot maris et terre tract9 trā
ſire poſſet excepto euidenti exē
plo abbacuc per quā dici horā
in babilonem de iudea trāſlati.
Miraculum cōſimile q̄d diebus
noſtris i brabancia cōtigit. q̄d
nulli q̄ hominē nouit dubiū eſſe
potuit referam9. Anno circiter
ab incarnacōe dñi. M.cc.xiiii.
cum crux trāſmarina predicaret̄
vbiqꝫ fere terrarū. erāt vir i bra
bancia ieſtimabil' ſanctitatis q̄
deſideriū longū habuerat terrā
in qua ſteterāt pedes ihesu cri
ſti peregrinus iuiſere ſꝫ retardari
a contēplacōne diuina in corpo
rali exercicio verebat̄. In oracōe
aūt exiſtens i vigilia ſancti pe
tri ad vincula clauſo cubiculo
aſtitit illi cum ingenti lumine.
erāt enim nox. āgelus dei dicēs.
Vidit dñs ingens deſideriū tuū
te velle iuiſere terrā ſanctam. et
nunc ad hoc mittor ab re vt tu
um deſideriū ꝯpleat̄. Hec dicēs
angelus hominem apprehendit
⁊ in vna nocte ad ōmia loca ſpe
ctabilia terre ſancte trāſtulit et
retrāſtulit in eadem nocte. Vide
batur aūt illi ipſa nox ōni die
lucidior ita ꝙ omniū ciuitatum
gallie. burgūdie. lūbardie. tuſ
ſchie et terre ſcē loca diſpoſicō
nes ⁊ ſit9 hiis q̄ terras nouerāt
ꝓpriiſſime deſignar̄z. Poſtmo
dum vero factum eſt vt hortatu

ꝗrundam deuotoꝝ virorū q̄bus
hoc negare non poterat cum ill̄
crucē ſuſciperet. planeq; ꝑ vi
aꝝ demōſtracōnez cūctis oſtēderet
q̄ nequaq̄ mēdax. ſʒ verus dei
nuncius q̄ eum duxerat extitiſ
ſet. Hic vir beatiſſim⁹ poſtq̄ re
uerſus eſt vt vidit q̄a in honorē
cepit haberi apud conuicaneos
dulce ſolum natal̄ dereliq̄t. et vſ
q; in finem vite in alienis ꝑtib;
ſancte vixit. Sʒ i hoc miraculo
queſtio difficil̄ oritur. quomodo
vir iſte momentanea viſione tā
diuerſimodas viarum diſpoſiti
ones r̄tinere memoriter potuit
⁊ docere. Et ſic ſolui poteſt. Ci
conie tp̄a receſſus habent. a no
ſtro autem orbe gallie ⁊ germa
nie remotiſſimi ſunt receſſus.
Quis ergo eas ſemel attēpta
tas vias ad nidos aīo redire do
cuit. quis inq̄ n̄ nature ſagaci
tas. Nō ergo naturā hoc et de⁹
nature potuit. Et certe plus de
ſacratiſſimo dominici corporis
ſac̄mēto nacta occaſione loquē
di quantū peccatum ſit īdigne
cōſicientium excepta beati pau
li ſolidiſſima veritate miraculū
ſubſequens demonſtrabit. ¶
Prope villam in qua nat⁹ fui
ſacerdos lubricus et immūd⁹ fu
it. Et olim q̄dem cum immūdis
a mulierib⁹ panem illū legale;
ſabbati. ſignificantem hunc panē
viuum edere non liceret. infelix
ille preſbiter hūc cotidie pollu
to ore ſumebat. et vide vindictā
dei. os eius circa naſum ⁊ mētū
⁊ ligua cōputruit. ita vt vix poſ
ſet pre fetore ab amiciſſimis ſu
ſtineri. Sʒ et alius i gallia fu
it vt quōdā puer audiui cuius
manus in miſſa ſuꝑ arā extenſe
igne celeſti vſq; ad cubitos obu
ſte ſunt ⁊ conſumpte. Proinde
occaſione laudis apum ad lr̄am
quantum in gloriam corporis x̄
eas exhibuiſſe deſcribimus. de
vocali etiam laude angelorum
aliquid dicere laboremus. Si
autem laus angelorum i patria
vōlis futura ſit. magna queſtio
inter theologos ventilatur. Et
ego quidem ſi vocalis laus in
celo futura ſit neſcio. vnum ſcio
quia et ſi nequaq̄ angelis lau
dare deum ſicut nōnulli volunt
vōli laude forte quaſi ex neceſ
ſitate conueniat. tū vtramq; et
vocalem et mentalem laudez in
poteſtate veraciter obtīebunt.
Hinc vero hoc eſt in aere in ter
ra peregrinacōis nr̄e angelos vo
cali laude vſos fuiſſe legi plur
es ⁊ audiui ¶ Vidi ſueſſionen
ſem ciuitatem i gallia excōicari
om̄ ſbiacuiſſe diuici⁹. ⁊ nō n̄ ſb
ſilēcio diuina miſteria clericos

miniſtrare· Jnvigilia igitur aſ
ſūpcōis beate marie dn̄s iohan
nes cognomēto tres vel bas prior
canoicorꝫ regulariū ſcī iohānis
ivineis iuxᷓ muros eiuſdem ciui
tatis aſſumptis ſecum tribus ca
noīcis deuotiſſimis viris q̄ nūc
ōnes defūcti ſūt ī mōte ꝓximo
ciuitati in loco vbi quōdam he
remita reſedeāt ad celebrādam
ſolemnitatem v̓gīs glorioſe ſuc
ceſſerūt Jnclinato aūt die can
tatis veſpis·panem ꝛ aquā ore
ſobrio libauerūt· Jn ↄpletorio
dicto poſt oracōes deuotas ꝛ lō
gas·mēbra ſup nudaꝫ humum·
deſert⁹ enī loc⁹ eāt vt q̄eſcerent
paululū ꝓſtrauerūt· Nec mora
detētiore· ſurgūt ad matutinas
cantant ſimpliciter et deuote·
At vbi aū laudes prior nonam le
ctioneꝫ ex more finiuit ſubito cō
cent⁹ mīābil' inſonuit angeloꝝ
et reſponſoriū· Felix namqꝫ al
tiſſimis vocib⁹ cātauerūt· Quo
peracto tm̄ quatuor ex illa inu
meā multitudine verſū ꝛ gloria
ſingulariter ſuccinerunt mul ti
tudine ſemp rn̄dente· Poſt re
petic̄onem vero ſecundam itera
to Felix namqꝫ iuxta moreꝫ gal
licum inchoauerūt·et ꝓſequen
tib⁹ oīb⁹ ↄmuniter finierūt· Fi
nito aūt rn̄ſorio factum eſt ſilē
tium angeloꝝ· Prior aūt īcho

ato Te deum laudamus matuti
nas cum ſuis laudib⁹ ꝑfecerūt·
Quib⁹dā q̄t ſingult⁹ quot la
crime q̄t ſuſpiria in recordacōe
ſuauiſſimi modulamīs ab ymo
pectoris ediderunt illi q̄tuor bea
tiſſimi non ē noſtre poſſibilita
tis euoluere vel effari· Sꝫ ī eis
ↄpletum plane poterat credi et
reliq̄e cogitacōnū diem feſtum
agēt tibi· Horꝫ ſaliat duos no
ui ſcilicet priorem ꝛ robertum di
ctum cognatum· ceterorū noīa
ſcire non potui· ¶ De vōli etiā
laude angelorū iſtud q̄ꝫ miracu
lum ↄtigit qd̄ ſubiūgo· Camera
beate marie monaſterīū eſt mo
nialium ordinis cyſterciē· ī bra
bantia iuxta bruxellam· Jn hoc
loco capellan⁹ eāt noīe godefri
dus deuotus nimium dilectiſſi
mus m̄ et notus valde· hic diro
rupture ꝛ viſcerū cruciatu ānis
fere·xiiij·tribulat⁹ num q̄ tn̄ a
predicacōne et ſalute hoīm q̄eſ
cebat· Contigit aūt vt ipe mor
te ſubita aū noctem mediā inter
cepta·melodia ꝛ cantus mirabi
lis angelorū quaſi de loco ꝓpe
eccleſiam audiretur q̄ attonit⁹
vigil miābatur q̄ ↄuent⁹ ſolito
tempeſtiuius ſurrexiſſꝫ· ꝛ cū⁹
eſſet ſolēnitas ſcā quā feriata
nocte tam inſolitis vocibus ꝛ cō
centibus efferebat· Non enim

ſuſpicari poterat aliunde eſſe cã
tum n̄ a monialibꝰ intra chorũ.
ergo vbi cantus ille ceſſauit ho
rologium cecidit campana pul
ſata eſt et ſic vigil cognouit pri
mo ꝙ cantus celeſtium non mo
nialium fuit. Mane ergo inuẽ
to mortuo omnibus patuit. ꝙ ĩ
exitu ſancti viri angelorum ex
ercitus tantis tripudijs exulta
uit. Hec de cantu apum ad lãm
in laudem et gloriam corporis
caſti. necnon et de cantu vocali
ſpũum angelorum ſatis q̃dẽ di
cta ſufficiãt. Nũc de cãtu ſpiri
tuali apũ fideliũ diſſeramꝰ. Cã
tus et laus vocalis a patribus
inſtitutus ab eccleſia frequenta
tꝰ eſt. Unde ſeptem horas cano
nicas a verbo pſalmiſte tenemꝰ
qui dixit. Septies ĩ die ſuple
naturali que eſt dies et nox lau
dem dixi tibi. Et illud. Oẽs gẽ
tes plaudite maĩbꝰ iubilate deo
in voce exultacõis. Et illud. Cã
tate ei et pſallite ei narrate om
nia mirabilia eius Hic quidez
cantus et laus vocalis innuitur.
de quibus auguſtinꝰ in libro cõ
feſſionum dicit. Flebaz autem
vberrime in ymnis ꝛ cãticis ſu
aue ſonãtis eccleſie vocibꝰ vehe
mẽter affcũs. Voces igit̃ ille in
fluebãt auribꝰ meis et eliq̃bat̃
veritas ĩ cor meũ ꝛ fluebant la
crime et bñ m̄ erãt cũ eis. Gallici
vulgari ꝓuͦbio vtunt̃ ꝛ dicunt.
Boins vins grãſe lacrine as oels
maine. quod latine ꝛ ſi non eq̃
ſic dicitur. Bonum vinum ping
uem lacrimam ducit ad oculos
Credo ergo ꝙ illud vinum exul
tacionis ĩ canticis qđ vt in au
guſtino patuit lacrimas tam
pingues excuſſit de vaſis opti
mis propinabatur. et ideo qua
ſi voce celeſti fecundatꝰ mundo
ſublimiꝰ ĩtonabat. Sz heu nũc
corruptis dolijs aceſcit vinum
ꝛ abhoĩacõnem pocaꝰ prouocat
ꝙ̃ deuocõnez. Dũ enim q̃s ſine
deuocõne formare voces nitit̃ ĩ
mentibꝰ audiẽciũ deuocio diſſi
pat̃ ꝛ inuanum exteriꝰ claman
tis lĩgua laborãt n̄ ſpũs artifex
cordis intꝰ tãgat. Unũ ĩ gallia mẽo
rabile q̃ddam circa tempus phi
lippi regis filij lodewyci ĩ ẽgie ca
noĩzati accidiſſe ẽfert̃. In qua
dam eccleſia ɔuentuali canoni
coꝝ ſecularĩũ ꝓcipua ſcã cuiuſdã
feſtiuitas agebat̃. In completo
rio aũt inter pr̃ nr̃ ꝛ credo ꝛñſo
riũ illud. in pace in idipm̄ cleri
cis cãtãtibꝰ ꝛ diſcãtãtibꝰ ſtatim
vbi ſecũdaz repeticõez poſt glãa
pr̄i finierũt et ſimbolũ fidei. cre
do ſub ſilẽcio dicere crediderũt.
vox celeſtis oĩbꝰ audiẽtibꝰ dix
it. Nullus exaudiuitꝰ n̄ ruricis.

Stupefacti ergo omnes aduer
terūt deſpectum quēdam cū vo
ce lugubri et diſcordāti i angu
lo cōſtitiſſe nec eū aliq̄s ābige
bat ſup quē vox deſcenderat ex
titiſſe. Quātū aūt malū ſit in
pſalmodijs et canticis ſpiritua
libus dormitare euidenter oſtē
dam. ¶ Erat monachus vt me
legiſſe recordor q̄ ad matutinas
frequentiſſime dormitare ſole
bat. Contigit aūt vt eo ad ma
tutinas in choro in laudibꝫ dor
miente videret in ſomnis demo
nem teterrimū cum pice in pa
tella liquata mōchos ſingulos
viſitare et dormientibꝫ q̄buſdā
offerre ferreum cocliar pice ple
nū. Ad ſe vero cum veniſſet de
moniū ⁊ coclear feruēs ori dor
mitātis offerret. retracto ſubito
capite ad accubitū ſedium cui in
nitebatur offendit. et leſus eui
gilans ſe ſauciū et vulneratum
inuenit. Animaduītit ergo in
facto ꝯſequenter quātum negli
gētia circa horas diuinas dn̄o
diſpliceret. ⁊ quātum i ea demo
nibus complaceret. Unde eti
am accidit q̄d per illas que ve
re nouerūt audiui eadē de qua
ſupius fecimus mentionē de ar
genſoles venerabil abbatiſſa.
cum demō neq̄ omnes in cōuē
tu moniales ſomno fallacie delu
ſiſſet ⁊ nulla earū ad matutina
rum offitium euigilaſſet. illa
demonē cachinis ridentē om
nibus vidit. et fuſa prece ad do
minū eū viſibilem multis oſtē
dit. Iniunxitq̄ꝫ ſingul i cōuētu
p negligētia penā. ⁊ de cetero
contra aſtucias dyaboli q̄ ipedi
re ſemp officiū nititur diuinum
cunctas reddidit cautiores. Si
mul ergo apes fideliū aggrega
te mente conſequētur ⁊ voce ſua
uiter cantant vt in aures dn̄i
ni ſabaoth dulciter modulent.
⁊ mediantibus auribus congru
enter deuocio in mentibus fide
lium excitetur.

¶ Qd ex ſuauitate cant9 dulce
do ⁊ deuocio mētis ſit trahēda.
Capitulum. xl.

Habent gratā miſiq̄ꝫ vo
cis ſuauitatem. Quid
enī gracius q̄d ſuauius
laude dei. Si ſm auguſtinū in
gratitudo maximū diffinit pec
catum ergo vt9 maxia gratitu
do. Ideo omnē pſalmodiā et cā
tū i laudis gloriā terminam9. In
nato ad redempcionē omniū in
betlehem ſaluatore. Gloria i ex
celſ deo. ⁊c. cantauerūt angeli
vt pro pace in terra danda ho
minibꝫ omnibꝫ laudis materia
preberet. Quāq̄ et grata miā
q̄ꝫ vocis ſuauitas cōtēplatie aīe

mentalis iubilus poſſit intelli
gi. qui pre magnitudīe celeſtis
gaudij conceptus interius nec
ſileri poteſt nec exp̄mi. Et hec
tuba dicitur iubilea que lata q̄
dem interius et capax eſt ſꝫ lo
co vbi cordi coniungitur anguſta
tur. ¶ Huiuſmodi tubam ī bra
bancie partibꝫ monialem vidi
que vbi aliquid de iocunditate
eterna ⁊ celeſtib⁹ gaudijs audi
ebat rapiebatur ī ſpiritu et cum
ad horam paululum quieuiſſet
incandeſcebat vultu et clauſis
oculis tam miros vocibꝫ iubilum
emittebat. vt nullum melos mu
ſicum poſſet eius dulcedini com
parari. Et hic quidem ſonus nl
la articulata voce penit⁹ prome
batur. ſꝫ inter pectus et guttur
armonia illa mirabil̄ ēſonabat.
Hec eſt illa de qua beatiſſimus
auguſtinus dicit contemplacio
nis ſpecies. que rapit omnem
animam deſiderio ſuo tanto ar
dēciorē quanto mundiorem ⁊ tā
to mūdiorē q̄nto ad ſpūalia re
ſurgētē et tāto ad ſpūalia reſur
gētē quāto carnalibꝫ deſiderijs
et terrenis affectōib⁹ moriētē.
Ad hanc ꝯtēplacōeꝫ ipſe glorio
ſus auguſtin⁹ rapt⁹ fuit. Cum ſi
cut beatus poſſidius calamenſ
ep̄us de eo teſtat̄ ſine vllo cibo
potu ve in ꝯtemplacōe celeſti

um tribus dieb⁹ ⁊ noctibꝫ conti
nuis permaneret. De ſeipſo q̄ꝫ
in libro cōfeſſionū teſtat̄ apte
dicēs. Aliq̄n intro mittis me in
affectū multū inuſitatum itro
ſus neſcio ad quā dulcedineꝫ q̄
ſi perficiatur in me neſcio q̄d
erit quod vita iſta non erit. Sꝫ
recido in hijs erūnoſis ponderi
bus et reſorbeor ſolitis ⁊ teneor
et multum fleo et multum te
neor. Hic eſſe valeo non volo.
illuc volo non valeo. miſer vtro
biqꝫ. Eſt autem gaudiū q̄d nō
datur impijs ſꝫ hijs qui te gratis
colunt. q̄rū gaudiū tu ipſe es.
Et ipſa ē beata vita gaudere de
te. ad te ꝑ te. Ipſa ē ⁊ nō alia.
Qui aūt putant aliud eſſe gau
diū ſectant̄ illud non tamen ve
rū. Iocūdibꝫ igit̄ mētal̄ iubili ḡ
tus eris deo grat⁹ āgel̄. nec mirā
bilius aliq̄d ſub celo nec iocūdi
us poteris experiri.

¶ Qz qui nolunt decipi omnia
faciāt cū ꝯſilio. Capitulū. xli.

HAbent priuati cōſilia.
Et hoc ſc̄m ſalomonē.
Erit ſalus vbi multa cō
ſilia. Contra in deuteronomio
moyſes in canticis de reprobis
dicit. Gens abſqꝫ conſilio et ſi
ne prudencia eſt. Thobias fili
um ſuū inſtruens verbis dicit.